

RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA INNOVATSION G'OYALAR BANKINI TAKOMILLASHTIRISH

Maxamadiyev Mexroj Mardon o'g'li

Toshkent amaliy fanlar universiteti "Kompyuter injiniringi" kafedrası o'qituvchisi

E-mail: mehrojmaxamadiyev55@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqola raqamli texnologiyalar asosida innovatsion g'oyalar bankini takomillashtirish masalalari ko'rib chiqiladi. Raqamli platformalar, sun'iy intellekt, ma'lumotlar bazasi va zamonaviy axborot tizimlaridan foydalanish orqali innovatsion g'oyalarni yig'ish, tahlil qilish, saralash hamda amaliyotga joriy etish jarayonlarini samarali tashkil etish imkoniyatlari yoritiladi. Shuningdek, innovatsion g'oyalar bankini rivojlantirishda raqamli texnologiyalarning o'rni, ularning boshqaruv jarayonlarini optimallashtirishdagi ahamiyati hamda innovatsion ekotizimni rivojlantirishga qo'shadigan hissassi tahlil qilinadi.

Аннотация: В данной статье рассматриваются вопросы совершенствования банка инновационных идей на основе цифровых технологий. Подчеркиваются возможности эффективной организации процессов сбора, анализа, сортировки и внедрения инновационных идей с использованием цифровых платформ, искусственного интеллекта, баз данных и современных информационных систем. Также анализируется роль цифровых технологий в развитии банка инновационных идей, их важность в оптимизации процессов управления и их вклад в развитие инновационной экосистемы.

Abstract: This article examines the issues of improving the innovative ideas bank based on digital technologies. The possibilities of effectively organizing the processes of collecting, analyzing, sorting and implementing innovative ideas through the use of digital platforms, artificial intelligence, databases and modern information systems are highlighted. The role of digital technologies in the development of the innovative ideas bank, their importance in optimizing management processes and their contribution to the development of the innovation ecosystem are also analyzed.

Kalit so'zlar: raqamli texnologiyalar, innovatsion g'oyalar banki, raqamli platforma, sun'iy intellekt, ma'lumotlar bazasi, innovatsion rivojlanish, axborot tizimlari, raqamli transformatsiya.

Ключевые слова: цифровые технологии, банк инновационных идей, цифровая платформа, искусственный интеллект, база данных, инновационное развитие, информационные системы, цифровая трансформация.

Keywords: digital technologies, innovative ideas bank, digital platform, artificial intelligence, database, innovative development, information systems, digital transformation.

KIRISH

Jahon amaliyotida hududlar va iqtisodiyot tarmoqlar bo'yicha yangi ilmiy ishlanmalar va texnologiyalarining innovatsion g'oyalar bankini rivojlantirishda raqamli iqtisodiyot texnologiyalaridan samarali foydalanish bo'yicha keng qamrovli ilmiy izlanishlar olib borilmoqda. Bu izlanishlarda asosan oliy ta'limda bo'yicha yangi ilmiy ishlanmalar va texnologiyalarining innovatsion g'oyalar bankini rivojlantirishda raqamli texnologiyalarni keng joriy qilish, ta'lim faoliyatini nazorat qilishda, masofaviy ta'limni tashkil etishda, zamonaviy darslarni va ilmiy tadqiqot faoliyatini olib borishda bulutli texnologiyalar, IoT(Internet buyumlar), sun'iy intellekt va bir qancha raqamli texnologiyalardan foydalanish va amaliyotga joriy etish bu borada amalga oshirilayotgan ilmiy tadqiqotlarning ustuvor yo'nalishlaridan hisoblanadi.[1]

1-jadval.

Platformaning samaradorlik ko'rsatkichlari

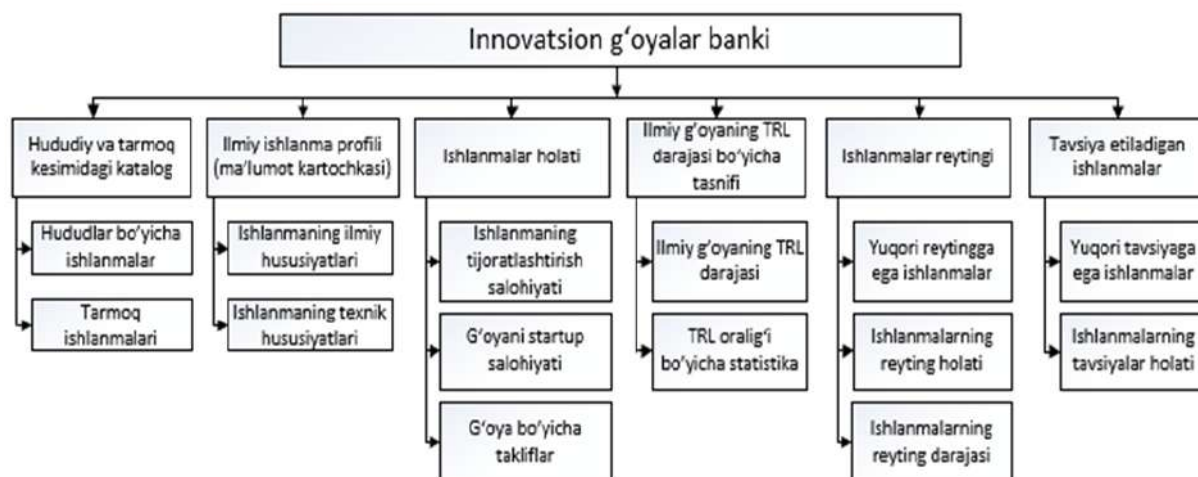
Ko'rsatkich nomi	Taxminiy qiymati (yiliga)
Platformaga joylashtiriladigan g'oyalar soni	100 ta g'oya
Tijoratlashtirilgan (investitsiya olgan) g'oyalar ulushi	20% (20 ta g'oya)
Bitta g'oya bo'yicha o'rtacha investitsiya hajmi	500 mln so'm (taxminan)
Yiliga jalb qilinadigan investitsiyalar jami	10 mlrd so'm (20×500 mln so'm)
Tijoratlashgan loyihalar soni	20 ta (yangi startap yoki loyiha)
Yaratiladigan yangi ish o'rinlari	~100 ta (har bir loyiha o'rtacha 5 ta)
Platforma tufayli tejab qolinadigan xarajatlar (alohida tizimlar yaratish oldi)	Yiliga 500 mln.so'm atrofida

Yuqoridagi jadval 1 dagi raqamlar taxminiy bo'lib, platformaning ilk yillardagi faoliyati uchun mo'ljallangan. Unga ko'ra, platforma yilda 100 ga yaqin g'oyani qamrab olib, ulardan 20 tasiga investitsiya topilishiga ko'maklashsa, umumiy hisobda yilda 10 milliard so'm atrofida qo'shimcha investitsiyalar innovatsion sohalarga yo'naltirilishi mumkin. Bu investitsiyalar evaziga yangi startaplar tashkil topadi, ishlab chiqarishga yangi texnologiyalar joriy etiladi. Bu jarayon natijasida qo'shimcha ish o'rinlari yaraladi (20 ta loyiha bo'yicha kamida 100 ta yangi ish o'rni). Albatta, haqiqiy ko'rsatkichlar platforma qanchalik samarali faoliyat yuritishiga bog'liq – foydalanuvchilar soni ortgan sari va platformaga ishonch oshgan sari bu raqamlar yanada yuksalishi kutiladi.[2]

TRL bo'yicha o'rtacha baholar

№	Viloyat	Ishlanmalar soni	Ustuvor soha	O'rtacha TRL darajasi
1.	Toshkent shahri	580	IT, sun'iy intellekt	6.8
2.	Farg'ona	320	Qishloq xo'jaligi	5.1
3.	Buxoro	270	Energetika, kimyo	5.6
4.	Qoraqalpog'iston	210	Ekologiya, bioxilma-xillik	4.9
5.	Samarqand	310	Tibbiyot, xizmatlar	6.0

Ushbu jadval orqali ko'rinib turibdiki, har bir hududda o'ziga xos ustuvor innovatsion yo'nalish mavjud va TRL darajalari bu ishlanmalar hayotiy siklining turli bosqichida ekanini ko'rsatadi.

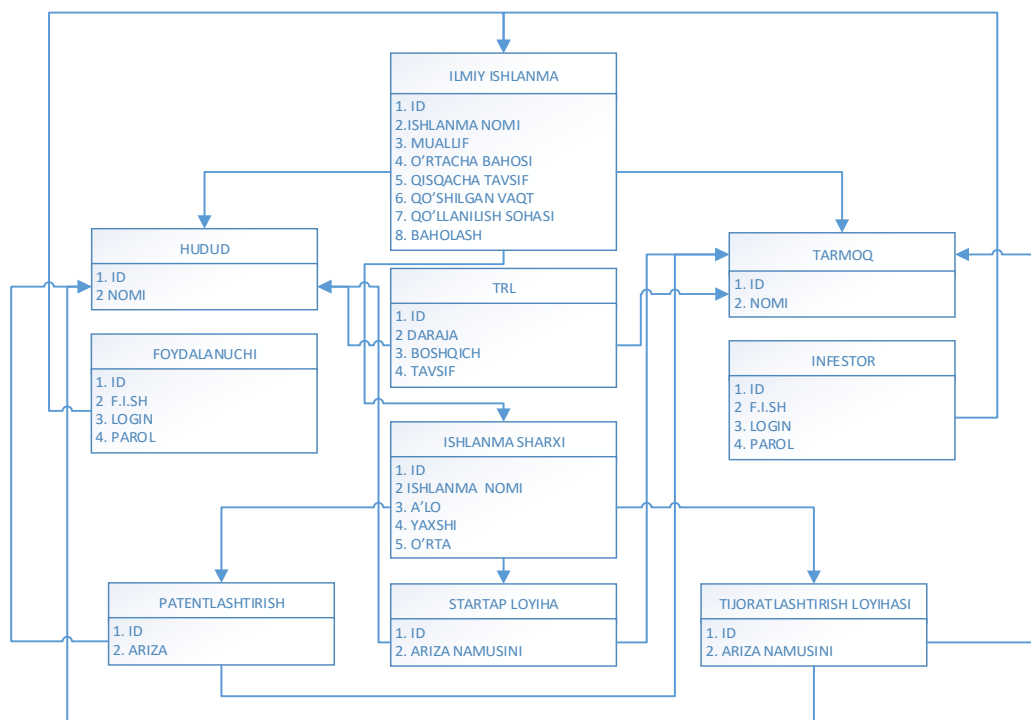
1-rasm. Innovatsion g'oyalar bankinig strukturasi

Platforma quyidagi uchta asosiy strukturaviy moduldan iborat Hududiy va tarmoq kesimidagi katalog, bu modul orqali foydalanuvchilar ma'lum viloyat yoki iqtisodiyot tarmog'i doirasidagi barcha innovatsion ishlanmalarni ko'ra oladi. Ilmiy ishlanma profili (ma'lumot kartochkasi) — har bir ishlanmaning nomi, muallifi, tashkiloti, texnik xususiyatlari, tijoratlashtirish darajasi, vizual materiallari (foto, video, taqdimot) kabi maydonlarni o'z ichiga oladi.[3]

Innovatsion g'oyalar banki axborot tizimining markazida "ILMIY ISHLANMA" degan entitet joylashgan bo'lib, bu butun platformaning asosiy ma'lumotlar tugunidir. Ushbu entitet har bir innovatsion ishlanma uchun alohida identifikator (ID), ishlanmaning nomi, muallifi, qisqacha tavsifi,

baholash ko'rsatkichi, baholovchi subyektlar fikri, ishlanmaning qo'shilgan sanasi va yo'nalish sohasi kabi atributlarni o'z ichiga oladi. Bu atributlar yordamida har bir g'oya yoki ishlanma o'zining to'liq raqamli hujjat shaklida platformada saqlanadi.

Bunda foydalanuvchilar — ilmiy tadqiqotchilar, tadbirkorlar, investorlar va davlat organlari — ushbu ma'lumotlar orqali ishlanma haqida tezkor, ishonchli va tahliliy qaror qabul qilish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Innovatsion ishlanmaning muvaffaqiyatli hayotiy sikli nafaqat ilmiy va texnik rivojlanish, balki huquqiy va iqtisodiy asoslarning mustahkamligi bilan belgilanadi.

2-rasm. “Innovatsion g‘oyalar banki” ni ER diagrammasi

Shu sababli ER-diagrammada uchta asosiy amaliy modul alohida entitet sifatida ajratilgan: “PATENTLASHTIRISH”, “STARTAP LOYIHA”, va “TIJORATLASH LOYIHASI”. “PATENTLASHTIRISH” entiteti ishlanma uchun taqdim etilgan huquqiy arizalarni, ariza raqami, topshirilgan sana va hozirgi holatini o'z ichiga oladi. Bu ilmiy ishlanmaning intellektual mulk sifatida huquqiy himoyasini ta'minlaydi va tijoratlashtirish jarayonida muhim kafolat hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

- [1]. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 yil 5 oktabrdagi PF-6079-sonli “Raqamli O'zbekiston – 2030” strategiyasini tasdiqlash va uni samarali amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida”gi farmoni. <http://www.lex.uz>
- [2]. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 yil 17 martdagi PQ-4642-sonli “Toshkent shahrida raqamli texnologiyalarni keng joriy etish chora-tadbirlari to'g'risida”gi qarori. <http://www.lex.uz>

- [3]. Nureev R.M., Karapaev O.V. Innovatsion g'oyalar bankini shakllantirish va raqamli axborotdan foydalanish. – Moskva: Ekonomika, 2020.
- [4]. Valentey S.D. Raqamli iqtisodiyotni shakllantirishning muammolari va katta ma'lumotlar (big data)dan foydalanish tajribasi. – Moskva: Rossiya Iqtisodiyot Universiteti, 2019.
- [5]. Silvestrov S.N., Bauer V.P., Yeremin V.V., Lapenkova N.V. Korxonaning raqamli transformatsiyasi va bozor muhiti: nazariy va amaliy tahlil. – Sankt-Peterburg: Nauka, 2021.